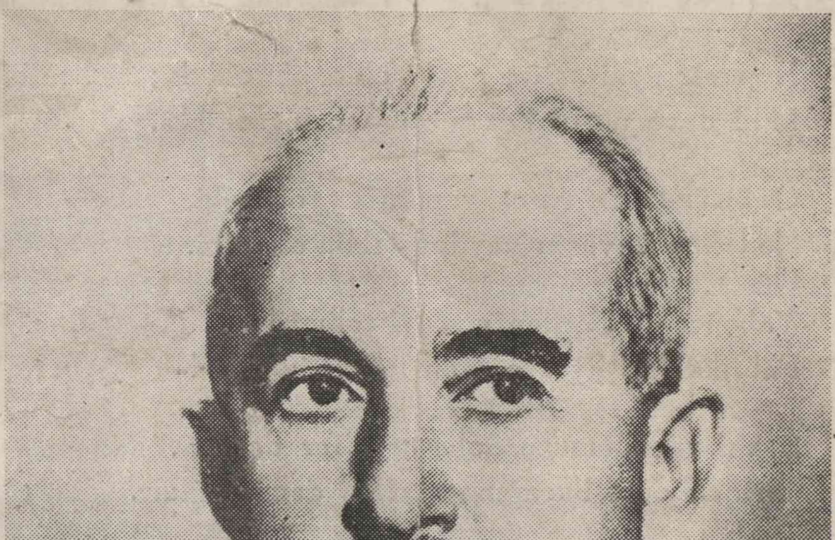
4 EYLÛL

76

MİLLÎ ŞEFİMİZ İSMET İNÖNÜ

20

Cümhuriyet Güneşi

Aşıp karanlıkları şimşek gibi bir hızda ;
Eski, köhne ne varsa bıraktık arkamızda .

Hepimiz ayni safta, ayni yolda bir olduk ;
Millî dava uğrunda çağlayan nehir olduk .

Önümüzde ne varsa yapılması yok gibi,
Hedefine kavuştu yaydan çıkan ok gibi.

Yabancı ülkelerden sıyırdık elimizi . . .
Fabrikalar işliyor çarpan kalbimiz gibi !

Sanki vücudumuzu dolaşan birer damar ,
Yurdun dört bucağına gerilen demir ağlar .

Kemâlizm'in örsünde dövülüp yavaş yavaş
Bir zaferle bitiyor girdiğimiz her savaş . .

Denizlerde, karada, gökte bekliyor yurdu
Her dakika ve her an motörleşen bir ordu .

Bir tayyare gökleri yarıp geçerse nasıl ,
Türk yurdunda kalkınma öyle geçti muttasıl.

Bu öyle kalkınma ki görülmemiş bir eşi ,
Yengilerle doğuyor Cümhuriyet güneşi ! . .

İbrahim Aslanoğlu

4 EYLÛL

SAYI : 20 — 36 30 - Birinciteşrin - 1940 YIL : 6

SIVAS HALKEVİNİN AYLIK KÜLTÜR DERGİSİDİR

BAŞ VEKİLİMİZİN CÜMHURİYETİN 17 İNCİ YIL DÖNÜMÜNÜ

AÇIŞ NUTKU

Cümhuriyet Bayramının açılış töreni münasebetiyle Başvekil Dr. Refik Saydam radyoda aşağıdaki nutku söylemişlerdir :

Aziz yurttaşlarım, On yedinci Cümhuriyet bayramımızı kutlama törenini açıyorum.

Dünyanın karanlık, karışık hali karşısında, millî birliğin güvenli ve hür havası içinde yaşıyan Türk milletine büyük bayram kutlu olsun.

Bu mesut anda, cümhuriyetimizin bânisi, milletimizin kurtarıcısı Atatürk'ün mânevî huzurunda, türk milleti adına, minnet ve tazimle eğiliyorum.

Ve gene, türk milleti adına, emrinde olmanın ve toplanmanın verdiği gurur ve zevk içinde, Millî Şefimiz Cümhurreisimiz İsmet İnönü'ye sarsılmaz beğlılığımızı teyit ediyorum.

Millî mücadelesi kadar, millî birliği de yeryüzünde örnek olan milletimizin, böyle binlerce bayramı şevkle kutlaması mukadderdir.

Yurttaşlarım,

Türkiye Cümhuriyetinin her yılının, milletçe yeni bir hamle ve başarının kaynağı olduğu hepimizce malûmdur. Cümhuriyet ve inkilâp rejimimizin geçen yıllar içinde, dahilî ve haricî hayatımızda, içtimaî ve medenî âlemimizde temin ettiği feyiz ve eserleri, vatandaşlarıma sadece hatırlatmakla iktifa edeceğim. O eserler, her sene büyüyor ve büyüyecektir. O inkilâplar hızını almış, değişmez yollarında emniyetle yürüyor ve yürüyecektir.

Dünya ahvalinin, gittikçe artan vehameti karşısında, Türk milletinin gösterdiği olgun ve asil birlik, sükûn ve vakar, istiklâl ve şeref aşkı bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da, en büyük emniyet silâhımızdır. Bu güvenle istikbale bakıyoruz .

Cümhuriyet Fazilettir.

CÜMHURİYETİ KUTLARKEN

NECİP ERDEM

Bu gün, Cumhuriyet'in XVIII. yılını idrâk ediyoruz. 1923 tenberi 17 yıl geçmiştir. Bu müddet içinde ihtiyar kürenin politik ve sosyal fiziyononisinde ne diyişiklikler oldu? Fakat, hiçbir yerde hiçbir hareket bizdeki hamleler gibi radikal, millî ve insanî bakımdan feyizli olamadı.

Cumhuriyet bizde ne canlı hatıralar uyandırır . . . Kemalist'lere göre Cumhuriyet, sadece politik bir inkilâbın ifadesi değildir. Belki, bütün inkilâp lar bu kelimede hülâsa edilmiştir. Bize göre Cumhuriyet bir hükûmet şekli diyil, bir devlet şeklidir. Bizim Cumhuriyet'imiz laiktir, inkılâpçıdır. demokratiktir, milliyetçidir, devletçidir.

Cumhuriyet, yalnız maziye açılan bir pencere diyildir; bütün millî mefkûrelerimiz için mihraktır.

İnandıklarını müdafaada harikalar yaratmış olan Türk milletinin çocukları iman dolu gögüslerini O'na kalkan yapmışlar ve yapacaklardır.

Teşkilât kanunumuzun birinci maddesi Cumhuriyet'i tesbit eder. Türk milleti bu madde üzerinda o kadar titizdir ki kuvvetlerini temsil ettirdiği Büyük kamutaya bu madde üzerinde münakaşa salâhiyetini bile vermemiştir.

Niçin ?

Çünkü bu millet Cumhuriyet'e

Yurttaşlarım,

Bayramımızı, büyük bir huzur, ve emniyet içinde idrâk ediyoruz. Her türk vatandaşının da her zaman ve her vaziyette fikren huzuruna ve kalben emniyetine güveniyoruz. Kudretinden emin, istiklâlini müdafaada tereddüdü olmıyan bir milletin fertleriyiz. Sulh ve insanlık aşkımız kadar, ordularımızın kıymetine ve kahramanlığına, milletimizin müdafaa kudretine, ve hudutsuz fedakârlığına dayanan irade azmimizi de dünya bilir.

Aziz vatandaşlarım,

Geçen sene de size söylediğim gibi, dünyanın en buhranlı bir devrinde, her vakitten daha kuvvetli, hakkına güvenen, ne haricî ne dahilî bir ıstirabı olmıyan bahtiyar bir milletin fertleri olduğumuzu düşünerek 17 inci cümhuriyet yıldönümünü de neşe ile geçirmenizi bütün kalbimle temenni ve Cümhuriyetin 17 inci yıldönümü bayramının başladığını ilân ederim. „

Kemalizm Bayrağımızdır.

Bir Yayda Altıok

RIZA POLAT

Gözün gönlünden aydın, günün dünden parlak;
Sana ne mutlu yavrum, alnın açık, bahtın ak.
En üstün şereflere yol almada yurdun bak.
Önünde gecelerin sonsuz karanlığı yok.

Oklar oklardan alıp yükseltince hızını,
Çekip dize getirdik, sulhun o şuh kızını..
Bütün dünya selâmda bugün ayyıldızını,
Dik, minnetsiz başınla, sırtın pektir, karnın tok.

Atlayıp en iyinin, en güzelin atına,
Biz ki son verdik artık, zümre saltanatına.
Şaşma bir gün çıkarsa, göklerin son katına,
O ellerden hız alan bu bir yayda altıok.

muazzam fedakârlıklar mukabilinde kavuşmuştur. Cumhuriyet abidesi nişanlı kızların, genç dulların, ihtiyar ana ve babaların, yetim çocukların göz yaşlariyle, Mehmetçik'in mükaddes kaniyle yuğurulmuştur. Bu abide bizim için millî bir totem'dir, hepimizde ondan bir parça vardır.

Bir âlem çökerken, büyük milletler esarete ve zillete boyun eğerlerken Türkiye Türkleri şeref ve namuslarını korumak için yeni bir mücadeleye atıldılar. Ayaklarımız altın da inparatorluğun enkazı, her yönden ihtirasla çevrilmiş simsiyah gözler, bacaları tütmez bir yurt bizi korkutmadı. Kafamızda İstiklâl ideali, önümüzde müstesna bir lider yıllarca döğüştük. İnandık ve yendik.

Cumhuriyet bu milletin millî ananesidir, millî ahlâkıdır. Asırlarca süren bir ayrılıktan sonra ona henüz kavuştuk ; saadetimizi henüz idrâk ediyoruz.

Kemalizm'in seadet telâkkisi dinamik bir telâkkidir. Canan'a kavuşmak seadet ise canan'ı korumak daha büyük saadettir .

Kara bulutların cihan semasını kapladığı çok kritik bir zamanda 17 yıllık kısa bir maziye bakmak bize haklı bir gurur verirken, aziz Millî Şef'in etrafında mütesanit bir insan boloku halinde bulunduğumuzu görmek te derin itimat, sonsuz cesaret veriyor.

Ne mutlu bize ! .

ATATÜRK'le bizim kadar insanlık ta öğünsün

Sivas Köylerinde bir Halkevi Gezisi

— II —

Aydoğmuş

Vehbi Cem Aşkun

Çelebilerden aldığımız kılavuz Bay Mehmet'le dağ yolundan Necip Erdem ve Ben yürümeğe başladık. Hocamız Kâzım Akdeniz arabayla kağnı yolundan ilerledi gitti.

Hepimizi o dik yoldan arabanın çıkarmasına imkân yoktu.

Hava sıcak olduğundan ceketimizi çıkardık. Önümüzdeki tepenin eteğinde bir göze suyunun meydana getirdiği gölcük vardı.

Suyun berraklığına imrendik. Sanki billur bir ayna yusyuvarlak kesilmişte o yosunsuz yere yerleştirilmişti. Bu suyu gördükten sonra çelebilerde hastalık bulunmadığına daha, çok inandım . . .

Çok kibar ve terbiyeli kılavuzumuza Aşık İsmail'i soruyorum.

— Bay onun babası da Aşıktı : Aşık Silo derlerki, bu civarda bilmiyen yoktur. Kendisi de iyidir.

— Her halde sesi de güzel. Hocabeyli Aşık Süleymanı sordum da onun sesi yoktur dedi.

— Evet İsmail'in sesi güzeldir. Ve bu da oralıdır.

— Kimbilir köylerimizi dolaşsak daha ne kadar Aşık İsmailler vardır dedim.

Biz böyle konuşurken dağı aşmış düzlüğe gelmiştik. Bizi bekliyen arabaya bindik. Köy sınırında kılavuzumuz bizi terketti. Sağımızda yıldız dağı bütün azemetiyle yüksliyordu. İki Tarih ve coğrafya öğretmeni konuşmağa başlamışlardı. Necip soruyor, 25 yıldanberi Sivas'ta bulunan Kâzım Akdeniz de etraflıca izahat veriyordu . . .

Arabamız güzel bir vadiye girdi Billur bir derenin süslediği vadicik biribirinden ayrı koyun ve kuzu sürüleriyle pastoral bir tabloyu andırıyordu.

Küçük çobanların önünde durduk. Kâzım Akdeniz müşfik elleriyle onları okşadı. Ve ürkek ürkek açtıkları avuçlarına leplebi ve üzümleri doldurmağa başladı. Küçük çocuk lar şaşkın yüzümüze bakıyorlardı. Böyle, biç umulmaz üç yolcu, hem de giyinişlerinden Hükûmet adamı oldukları anlaşılan bu cömert adamlar da kimdi. Onların tanıdığı iki tip hükûmet adamı vardı :

Vatanımızın Milletçe Koruyucusuyuz

1 — Cenderme
2 — Tahsildar.

Bunların her ikisi de sevimsizdi. Çünkü ne zaman gelseler köyde bir korku uyanırdı. Bunlara son zamanlarda bir de aşı memurları eklenmişti. Köy çocukları, canlarını acıttığı için onu da sevmiyorlardı. Onun için bir türlü bu üç güler yüzlü adamın iltifatlarına manâ veremiyorlardı.

— Bu koyunlar hangi köyün
— Aydoğmuşun
— Aydoğmuş yakın mı ?
— Bu yolu dönünce öğünüze çıkar.

Köy çocukları ve köylüler umumiyetle böyle kısa konuşuyorlar. Hakıykaten vadinin dönemecinden köy göründü. Sağımızdaki tepelerde güzel meşe ağaçları var. Köy kuytu bir dere içerisine sığınmış. Hemen bütün köyler, böyle mahfuz yerlerde kurulu, köy çok şirin. Manzarası çok hoş. Ağaçtan evler gözükmiyor.

Bizi, güler yüzlü, dik bakışlı çok güzel konuşan bir köy ihtiyarı karşıladı. Adını sordum. Mehmet dedi. Köylüler ona Mehmet çavuş diyorlardı. Derhal her tarafa emirler verdi. Güzel bir bahçeye götürdü. Ağaçların altına kaba minderler, yastıklar snrildi. Bütün köy etrafımızdaydı. 60 yaşında bulunmasına rağmen, 35 - 40 yaşındaki bir adam kadar diri olan Mehmet çavuş, köy hakkında izahat veriyordu :

— Beyler bu köy vaktiyle 5 - 6 haneden ibaretti. Şimdi „ 20 „ yi buldu. Her evde 29 - 30 adam var.

Bir aralık söz askerliğe intikal etti. Yemenden Bağdattan, İşkodura, Kafkaslardan hahs açan Mehmet çavuş hep buraları gezmişti. Bu sırada bir süal aklıma geldi :

— Mehmet çavuş Avrupada ve Asyada en çok hangi döğüştüğün milleti yiğit buldun; dedim ?

— Bey, Rusun askerine kulağasma, yalnız malzamesi yiğittir. Çünkü çok zengin.

Balkanlarda, yalnız Bulgarlar biraz harpçidir. Diğerlerinin hiç harbe yüzü yoktur.

Avrupada en yiğit Fransız askeridir. Yaman döğüşürler. Nasıl oldu da Almana teslim oldular. Buna bir türlü aklım ermiyor. Dedi.

— Köyünüzün havası ve suyu nasıl. ?

— Çok iyidir. 110 yaşında adam var. Bu hep havanın ve suyun iyiliğindendir.

Vakıt epeyce olmuş; Öğle yemeği zamanı gelmişti. Konuşmadan önce yemek yemeği faydalı bulduk. Derhal yiyeceklerimizi ortaya açtık. Bu sırada Kâzım Akdeniz de köy çocuklarının ceblerine, açılan eteklerine leblebi ve üzüm doldurmakla meşguldu.

Mehmet çavuş bize kızıyor :

— Burada ekmek yok mu ?. Vallahi bu bize hakarettir.

Görüşte bilgiye, Gidişte ülküye inanırız.

— Yok canım, Ne olur hep gelenler sizden yemezler ya, birazda siz gelenlerden yeyin.

— Yok Beyler, biz yine hazırlığımızı yaparız isterseniz siz yemeyin.

Bu esnada ihtiyar bir adam belirdi. İşte 110 yaşındaki Emmim. Dedi.

Her gelen köylü gibi o da bize : Hoş geldiniz efendiler. Dedi

Kâzım Akdeniz :

— Baba kaç padışah gördün. Dedi.

— Anasını . . . yim padışahının, ne biliyim dedi.

Bu sözü alkışladık. Çünki bir hakıykatın bir köylü ağzına yakışan bundan güzel, veciz ifadesi olamazdı.

Sufra hazırlandı. Kavunu kestik. Bütün yanımızdaki köylülerede birer dilim ikram ettik. Köylüler o kadar kibarki yemekten evvel bir çoğu ayrıldılar. Bu meyanda bir dilim kavında „ 110 „ lık ihtiyara verdik : Yedikten sonra :

— Hay Allah sizden razı olsun. 80 sene evvel bir kere daha yemiştim. Ondan bu yanı bir defa da şimdi sizin elinizden kavun yedim. Dedi.

Sonra yanındaki delikanlıya dönerek :

— Oğlum benim dişim, kesmiyor kabuğunu da sen ye dedi.

İhtiyarin bu hali gözlerimizi yaşarttı. Belki buna bizzat şahit bulunmasaydık, inanmaz hiç 80 sene kavun yemeyen adam olur mu derdik.

Konuşmalarımızı yaptık. Muhtara sayım hakkında gereken bilğiyi vererek ayrıldık. Köylüler :

„ Siz ne iyi müsafirlermişsiniz. Köy çocuklarının sevinçten yüreğini yardınız. Siz onların gönlünü aldınız. Allah ta sizin gönlünüzü alsın ! .

Safa geldiniz. Hoş geldiniz. Güle güle gine buyurun. Dediler.

Köylünün Derdi

Vaktiyle 5 - 6 hane iken şimdi „ 20 „ haneyi geçen köy halkı gün geçtikçe fazlalaşmaktadır.

— Beyler, eskiden „ 5 „ haneyi besliyen bu topraklar, bugün, 20 haneyi beslemektedir. Adam artıyor, toprak gine eski halinde. Bundan ötürü büyük sıkıntıdayız. Şu üst yanımızda hali bir ermeni köyü vardır. Adı, Yokarı Borozit burayı hükûmet bize verirse çok iyi olacak. Koskoca köy bir şehirlinin elinde.

Köylüler yerden göke kadar haklı. Bu mühim miktarda artan nüfus karşısında köylülerimizin topraklarını mühakkak surette çoğaltmalıdır. Beş hanenin erazisi bugün „ 20 „ haneyi hiç bir suretle besleyemez.

Köylülerin bu mühim derdini not ederken seviniyor, „ İşte bu adamlardan bir eylik umulur. Cünki de-

Eğemenlik Ulusundur.

Ne Dilersen ?

Dile benden ne dilersin,
Mendil versem yaş silersin,
Gönül versem kilitlersin,
Ne dilersen onu söyle ?

Dikmenlerin karını mı,
Yaylaların kırını mı,
Ümit dolu yarını mı,
Ne dilersen onu söyle ?

Derelerin suyunu mu
Gecelerin ayını mı,
Al kınalı koyunu mu,
Ne dilersen onu söyle.

Ne dilersen vereceğim,
Şu dünyaya soracağım,
Dileğine varacağım,
Ne dilersen onu söyle ?

Ceyhun Atuf Kansu

YOLUNDA

Bana hız verin gökler, boşluğu aşmak için;

Bu gönül zindanından ona yaklaşmak için..

Saçında ak, alnında çizgi dolu da yıllar

Ruhumu yoklukların ıstırabı eritti.

Ne yOlumda bekleyen, ne ardımda kalan var,

Bir vefasız sevigili beni bıraktı gitti.

Şükrü Halil Tuğal

diklerimizi yazıyorlar „ diye seviniyorlardı. Biz vazifemizi yaptık. Bundan gerisini de büyüklerimizden bekliyoruz.

Aydoğmuş adı bu köy halkının ayın ilk doğuşunu bütün köylerden evvel görmelerinden verilmiştir. Köyün etrafında yüksek dağlar var. Buralardan istedikleri gibi etrafı görebiliyorlar. Vaktiyle oruç, ay görülür, tutulur. Ay görülür bozulurdu.

İşte bu tarihlerde Sivas halkı bu köyden gelecek gözcünün haberi üzerine orucunu tutup ve bayramını yapardı. Bu itibarla çok enteresan bir köydür. Gördüğümüz sempati unutulmayacak kadar kuvvetlidir. Yalnız dikkatimi bir şey çekti :

— Mehmet çavuş sizin köyde aşık varmı ? Güzel koşma düzenler bulunurmu ? dedim.

— Katiyen bulunmaz bizim köy, şehir tertibidir. Öyle kötü hallere rastlanmaz hem yalnız bizim köyde değil, bu civar köylerin hiç birinde yoktur dedi.

Güldüm. Zavallı koşma ve türkü okumasını kendi mantığınca ahlaksızlık sayıyordu.

TENKİT :

YENİ EDEBİYAT GAZETESİ VE

Gülünç Bir Folklor Çalışması

Ahmet Yılmaz

Son günlerde bir yenilik modası başladı. Herkes "yeni bir hareket davasında fakat henüz eskilikten kurtulanını görmedik . .

İşte size yeni bir gazete adı, « yeni edebiyat » içini karıştırıyorum: Reklamları yeni, fakat fikir ve sanatları isimleri kadar eski yazıcılar: « Naci Sadullah, Hüsamettin Bozok, Suat Derviş, Suphi Taşhan, Abidin Dino, H. İ. Dinamo, Suat Taşer, F. Celalettin, Sabahattin Ali »

Bunların içerisinde « Sabahattin Ali,nin » Bir mesleğin başlangıcı» yazısı dikkatimi çekti. Sivas'tan bahsettiği için sonuna kadar okudum:

1 - Muharrir Sivas'a gelişini,
2 - İstasyon büfesinin bozukluğunu .
3 - Palas otelinin fenalığını
4 - Folklor meraklısı arkadaşının tetkiklerini
5 - Koca Yusuf'la umumhane kadınlarının fabrika gezintisini ve arkadaşının Sivas türkülerini nasıl topladığını,
6 - Koca Yusuf'un hayatını
7 - Lüzum olacak olursa kendisini İsmail'in kahvesinde bulabileceklerini, yazıyor.

Bundan bir sayı evel yine bu dergide « içimizdeki şeytanlar » isimli bir eserden bahisle bu muharrire yapılan hücumun çirkinliğini ileri sürerek „ Altsız „ isimli muharrire hücum etmiştim. Şimdi bu yersiz ve biçimsiz makaleyi okuyunca, içimizdeki şeytanlar muharririne yerden göke kadar hak veriyor, yaptığın tenkitten ötürü acı duyuyorum. Demekki o arkadaş bu zatı muhteremi çok iyi etüt etmiş mamafih ben de esasen sadece tenkit şekline itiraz etmiş bazı öfkeli sözlerine mükabelede bulunmuştum. Mahaza ben yine şahsiyet üzerinde durmıyacağım Sadece yazdıklarına cevap vereceğim. Çünki hiçbir şekilde tanışmıyoruz :

1 - : Sivas istasyonu halı hazır teşkilâta temamen gayri kâfi derecede dardır. Bu itibarla izdihamı tabiî görmek lâzımdır.
2 - Büfesindeki intizamsızlık ta bundan ileri gelmektedir.
3 - Sivas'ın çok güzel ve temiz otelleri vardır. Mevzu bahsedilen „ Palas oteli „ Sivas in üçüncü derecede bir otelidir. Eğer kisenizi biraz açsa idiniz, Cümhuriyet ve Örnek

BİRİ İZ HEPİMİZ, HEPİMİZ BİRİMİZ İÇİN

otelleri için ayni satırları muhakkak ki yazamıyacaktınız.

4 - Folklor mesaisi bir moda haline girdi. Biraz okuyup yazan, İstanbul, Ankara gibi yerlerde bulunan züppeler bir müze gezer gibi Anadoluya Folklor tetkikine geliyorlar. Hakiyki bir folklor müdekkiki arabacılardan, hammallardan, rast gele bilgi edinmiye çalışmaz. Folklor bir kütlenin aşağı yukarı içtimaî varlığını teşkil eder. Onun için çok zor bir iştir.

5 - Umumhane kadınlarından bir memleketin halk bilgisi sorulmaz ve öğrenilmez. Çünki umumhanedekiler yerli halktan değildir.

Evet Paşa fabrikası vardır. Fakat pezevenkliği meslek haline getiren bir Koca Yusuf yoktur. Bu yazıcının makalesi için ibda ettiği karekteri zayıf bir adamdır.

Bir mesleğin başlangıcını taşıyan bu makale hemen herkesi haklı olarak sinirlendirmiştir. Memleket böyle tanıtılmaz ; ve ruhunda biraz türklük heyecanı taşıyanlar, memleketini böyle küçütmezler . . .

Sivas muhtelif tarihlerde birer ilim merkezi halinde daima üstünlüğünü muhafaza etmiştir. Üstünde yaşıyanlar Anadolunun en iymanlı, en cesur halkıdır.

Sivas, Selçuk ve osmanlı imparatorluklarında olduğu gibi, bugün de büyük bir kıymet ifade eder. 4 Eylûl la, yeni Türk inkilâbının enerjik hareketine bizzat karışmış, o heyecanlı günleri ruhunda ölmez bir hatıra olarak yaşatmıştır.

Bugün Sivas kadar güzel Anadolu şehirleri pek azdır. Ana caddeler parkelenmiş, birçok yeni binalarla eski manzarası çok değişmiştir.

Bence Sebahattin Ali, boş yere bu soğuk makaleyi bir roman üslubiyle yazana kadar, Atsız'ın tenkidine cevap verip ayaklar altına alınan şerefini kurtarsaydı daha iyi etmiş olurdu. Çünkü bu ne bir memleket yazısı, ne de bir hikâyedir. Ya doğrudan doğruya üstün körü yazılmış bir hezeyannamedir. İnsan böyle bozuk düzen bir yazıyı yazmaktan utanır . . .

Sivas'ın hiçmi efendimizi memnun bırakan tarafı yoktur. Zaten kişi refikinden belli olur. Bunlar memleket folklorunu tetkike değil, umumhaneleri incelemeye çıkmışlar. Bilmemki bunun içinde Galatayı bırakıp, Sivas'a kadar zahmet çekmiye değer mi? .

Eğer folklor tetkikine gelseydiniz. Yıllarca kendini bu çalışmalara vermiş Vehbi Cem Aşkunu görür gereken malumatı alırdınız, yakında çıkacak olan „ Sivas Folkloru „ her türlü ihtiyaca cevap verecek kadar zengindir. Bundan azami istifadeyi temin edebilirsiniz.

Son söz : kişiyi nasıl bilirsin ? kendim gibi demiş. Bu iki komik adamda Sivas'ı ayna yapmış kendi şahsiyetlerini seyretmişler. Geçmez akçayla, kötü söz sahibinindir; üzülmeyin hemşehrilerim it ürümeylen deniz bulanmaz . . .

İnkilâp Tarihimizi Aydınlatan Bir Hatıra

« Şair ve emekli öğretmen Fazlullâh Moral Erzurum Kongresine Sivas ve Hafik mümessili olarak iştirak etmişlerdi. üstadın bu kıymetli mesailerine ait hatıralarını neşretmekle, inkilâp tarihimize ait kıymetli bir vesikayı nisyandan kurtarmış olacağımıza kaniiz.

— 10 —

Fazlullah Moral'ın bundan sonraki hatıraları Ebedî Şef Atatürk'e aittir.

Onun için bu kısmı temamen üstadın ifadesine bırakıyorum :

« Cümhuriyet ilân olundu. Bir Cümhuriyet tarihi yazayım dedim. Telgrafla yazacaktım, tahriratla bildirmeyi daha muvafık bulmuştum :

Reisi Cümhur Gazi Mustafa
Kemal paşa Hazretlerine.

Kıtai Tarihiye :

Hiç görmedi saadet millet Hükûmetinden,
Cümhuriyet güzeldir kuran olursa düstur.
Et Fazlı arzı tebrik tarihi cevheriyle
Gazi Kemal Paşa oldu Reisi Cümhur.

1 3 4 2

Sivas, Darülhilâfe Medresesi
Müdürü
Mehmet Fazlullah

O sırada Gaziantep Maarif müdürlüğüne tayin olunduğumdan harcirahımın gelmemesi ve sandık tediyatının menedilmesi dolayısıyle Sivas Darülhilâfe Medresesi müdiriyetine tayin olunmuştum. Balâdaki kıtai tarihiyeye cevaben Reisi Cümhur tarafından teşekkürü havi şu telgrafname vürudetmişti :

Siva, Darülhilâfe Medresesi
Müdürü Mehmet Fazlullah Efendiye

ACELEDİR :

C. Teşekkür eder. Milletimiz hakkında badii saadet olmasını Cedabı Haktan niyaz eylerim .

Reisi Cümhur Gazi
Mustafa Kemal

Erzürum kongıresinden beş buçuk sene sonra Sivası teşriflerinde Belediyede kendileriyle hoşamedi yapmak için gitmiştim. Refikaları Latife hanım da vardı. Doğrudan doğruya Paşa Hazretleriyle musafaha etmiş ve refikalarının elini sıkmayı unutmuştum. Usulü muaşerete muhalif düşen bu hareketim bazı hemişehrilerim tarafından tenkit edi-

ORDUMUZA GÜVENİRİZ

İSTEK

Uyku ol gözümü her gece kapat,
Rüya ol odamda yalınız sen dolaş,
Bir az huzur bulur ağaran bu baş
yalan ol ne olur gel beni aldat,

Zerre zerre karış esen rüzgâra,
Koku ol ve dağıl her bir bahara,
Topraktan gölğemi silince zaman,
Beni rüzgârdan sor çiçekte ara.

E. Mahir Yalnız

lerek, tashihini talep etmişlerdi. Ben de yukarıki kıtai tarihiyeyi yaldızlı ve camlı bir çerçive dahilinde güzelce yazdırarak koltuğuma almış; ve Latife hanıma da taktim edilmek üzre kendi telifatımdan şahabül kudret firecmül Fikret) risalesini alarak geceleyin Liseye gitmiştim. Gündüzde bütün mekteb müdürlerini alarak Gazi Paşa'nın ziyaretine gelen Maarif müdürüne : „ Darülhilâfe Medresesi Müdürü kimdir?„ Diye Paşa Hazretleri sormuş o da Fazlullah Efendidir, cevabını verince: „ Evet, bizim Erzürum kongresi arkadaşımızdır. „ buyurmuşlar.

Ben Belediyede ayrıca görüşmüş olduğum için arkadaşlara iltihak ederek ikinci ziyaretimi tasti ve tacizden addetmiştim. Yalnız gündüz yaptığım bir noksanı telafi için gidiyordum. Lisede yukarı kata çıkmakta iken ihtiyar vali Mümtaz bey karşıma çıktı : „ Hoca efendi nereye? „ dedi. Bende meseleyi anlattım. Öyle ise beraber gidelim. Bugün gündüzde Maarif Müdürüne sizi sormuştum, dedi yukarı çıktık. Yerinde bulamadık. Meğer refikasiyle beraber salonu geziyor, ve kongreye ait izahat veriyormuş. Biz vali ile merdiven başına gelince Gazi Paşa da eşiyle karşımıza çıktılar. Ben hemen koştum, evela Latife hanımla musafaha ederek risaleyi hediyeten taktim ettim. Teşekkür ederim. Dediler. Ve levhayı da Gazi Paşaya taktim ettimse de Gazi Paşa :

„ Hocam yarın biz Erzüruma gidiyoruz. Otomobil içinde belki kırılır. Bunu küçük bir levha halinde yazdırınız, avdette alırım. „ Sözünü bitirmeden vali Bey maksadı anlıyarak; „ Paşa Hazretleri, bendeniz iradeniz vechiyle yazdırır ve avdetinizde bizzat Ankarada taktim ederim. „ Diyerek bir huluskârlık göstermişti. Paşada teşekkür ederim„ dedi. Bende gündüz yaptığım bir kusuru bu suretle telâfî etmiş oldum . . .

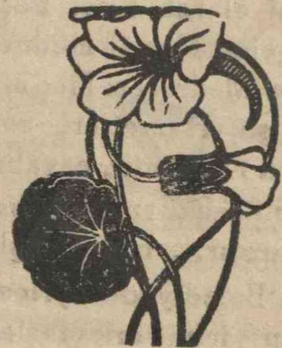
(Bitmedi)

TAHASSÜR

Vehbi Cem Aşkun

Kırık kalbim,
Sönük neşem,
Aylar var ki
MENEKŞEM;
Gecem ateş, gündüzüm
Kor ..
Bekliyorum günlerdir
bir MEKTUBI
gelmiyor...
BİR HABER SALSAM YARA
ACEP CEVAP VERİR Mİ ?
BİR NAME YAZSAM YARA
CEVABIN GÖNDERİR Mİ ?.
Gündüzler kısa kısa,
Geceler uzun uzun ..
Gündüzler,
Birer birer
geceler
ağır ağır
akıyor ...

Geceler gözlerimi,
Gündüzler
yüreğimi
yakıyor ...
BİR HABER SALSAM YARA
ACEP CEVAP VERİR Mİ ?
BİR NAME YAZSAM YARA
CEVABIN GÖNDERİR Mİ ?...

(*İçel Dağlarından...*)

ÖĞÜT

Tetha koraların ay ışığında,
Yücelir dağlara ince sisleri,
Halkalı göllerin kırışığında,
Kıvranır gönlümün hep akisleri.

Yosmam çok açılma eller görecek,
Ne cilve, ne işve, ne oynaklık bu ?
Yavrum senin gibi bir taze çiçek
Gelmedi cihana çekerim korku

Rüzgâr hilecidir uyma sözüne,
Saçını sen tara yine yüzüne,
Sürmeyi çekerken yavrum gözüne
Saplanır bağrıma sihirli oku.

Sunam açık çıkma Güneş sanırlar,
Kalbden kalbe akan ateş sanırlar,
Seni perilerle kardaş sanırlar,
Sümbüller saçından çalmışlar koku.

Kerim Yund

Seferberlik

Kardeşim Mustafa Ersöz'e

Tarlalar ekildi, yeşerdi dallar
Ayşe gelin oldu, koyun doğurdu.
Karalar giyiyor zavallı dullar
Jandarma bir sabah kapıyı vurdu.

Dağlarda yığılan öbek öbek ot
Tutuştu hep birden zafer çırası.
Başladı davullar, her dağ bir taput
Geldi ayrılığın, neslin sırası.

Gazi olan baba, fedakâr ana
Okşadı Mehmedin yalçın sırtını.
Çocuklar ve gençler koştu dört yana
Paslanan kılıncın sıyrıldı kını.

Kınalı gelinin titrer dodağı
Ninenin, ananın yaşardı gözü.
Süvari koşturdu atı, bayrağı
Herkesin ağzında: (GAZİ DÖN!) *sözü.*

Osman Attilâ

Tembel adam kötü vatandaştır.

BİZİM Antolojimiz No : 7

Anadolu Yazıcılarını TANIYALIM

YAZAN O. Attilâ

Kerim Yund

Hayatı :

1912 de Silifkede doğmuştur. Tekeli aşiretine mensup bir yaylâ çocuğudur. İlk ve orta tahsilini Silifkede yapmıştırr İstanbul Orman mektebinden mezundur. Orman Umum müdürlüğü neşriyat ve tedrisat kısmında çalışmaktedır. Bekârdır.

Matbuata Girişi :

İlk yazısı (1929) da İsmail Habib'in Adanada çıkardığı (Memleket) mecmuasında çıktı. Müteakiben 1922 de (Resimli Ay) 134 de (Yedigün, Orma ve Av) 1935 de (Verim), 1937 de (Bursa Sesleri, A çıkses), 1939 da (Bozkurt, Kopuz) mecmualarında 1940 dan iytibaren de (Yurt ve Kızılırmak) gazetelerinde muhtelif mevzularda yazı neşretti

Halen (Orman ve Av) ve (4Eylûl) mecmualarında muntazaman yazılar yazmaktadır. Bu yazılar meslekî etütler, hikâyeler, nesirler ve şiirlerdir. Mitoloji ve Folklor üzerinde de çalışmaktadır.

Eserleri :

Kerim Yund yukarıda adlarını yazdığım gazete ve mecmualardaki çalışmalarından başka birçok kitaplar da hazırlamıştır.

Bunlardan ; birinci şiir kitabını „KOKULU ÇAM„ adıyle çıkarmıştır. (1940) Sinan Basımevi İstanbul. Fi : 25 kr.)

Gayri matbu eserleri : (Türklerde ağaç sevgisi, Türk medeniyetinde ağaç ve orman) isimli 2 orijinal etüt ve (İçel dağlarından) adlı bir şiir kitabı daha hazırlamıştır. Yakında neşredecektir.

Şahsiyeti :

Ormancı şair Kerim Yund hakkında (Kokulu Çam) vesiylesile Türk matbuatında görülen yazıların bazılarından parçalar :

ÜLKÜ de (sayı : 86, Nisan 1940) Fevziye Abdullah :

„. . . . Yirmi dokuz parça şiiri içine alan Kokulu Çam, bize, Baharın en içli kahkahayla çalkandığı çamların, ince hisli bir hükûmdarın gümüş sarayının havuzlarında yüzen selvi boylu dilber kızların güzelliğini omuzlarında taşıyan ormanların; her sabah dağlarında mavi dumanlar tüten yaylaların şiiri yetim doyuruyor.

Bu tabiat güzellikleri, şaire, tabiati bir kitap, toprağı bir kâğıt, ve kazmayı da bir altın kalem olarak

(devamı 16 inci sahifede)

Neler Okuyorlar

A. B.

İnsanın yetişmesinde arkadaş, aile, mahalle ve mektep Muhitleri yanında kitap muhitinin de mühim bir vazife gördüğü inkâr edilemez. Hele genç neslin okuduğu eserler eski bir atalar sözü olan, (arkadaşlarını söyle, kim olduğunu söyleyeyim „ sözünü„ Okuduğum kitap söyle nasıl insan olduğunu bileyim. „ Sözüyle değiştirecek kadar mühim rol oynarlar.

Yetişmekte olan genç neslin eline verilecek kitabın seçilmesi işinde ne kadar titiz davranılması icap ettiği her zaman kabul edilen bir hakikat halindedir. Filhakika menfi bir ruh yaratması muhtemel eserleri kütüphanelerimizdan bile çıkarıp atarız. Gencin okuduğu eser bu bakımdan bir süzgeçten geçmiş olmakla beraber henüz iş bitmiş değildir. Onun bütün varlığını bağlıyarak okuyacağı eser her şeyden evel bu hususta olğunlaşmış bir insan tarafından ayrılmalıdır. Çünkü garıp fikirleri ve hayalları şişirilmiş balon mahiyetindeki kelimelerle kafaya dolduran eserler onun yetişmesinden alıkoyan hiç olmazsa bu yetişme işinde gidilecek yolu zorlaştıran bir rol oynarlar.

Öteden beri gençlerimiz okumayor şeklinde yapılan şikâyetler pek haksız bir itham kabul edilmemelidir. Filhakika gençler okuyorlar hatta pek çok okuyurlar. Lâkin böyle okuyuş hiç okumayıştan pek te farklı değildir .

Bir müddettenberi meşgul bulunduğum bir okul kütüphanesinde muayyen bir teneffüs saati esnasında okumaya gelen birçok gençlerle beraber bulunuyorum. Onlara sizdirmeden yaptığım müşahedelerde bir kere gençler her şeyden evel okuyacakları eseri seçmekte müşkülâta uğrayorlar. Kütüphaneye gelenler önce fiş gözlerine ve kütüphanenin kataloğuna müracaat ediyorlar. Kitap ve muharrir adları arasında mütereddit bir kaç dakika geçirdikten sonra ekseriya muhitlerinde kendilerinden takdirle bahsedilmekte olan birkaç Muharrırden eserler seçiliyor. Ekseriya az tahsilli insanların pek fazla metetmiş bulundukları, kafaya bir parça düşünme payı bırakmayan bu eserler seçildikten sonra da bu tereddüt sona ermiş değildir. Çünkü bu sefer başka bir mesele başliyor. Kitabın kabına fırlatılan nazarlar biraz sonra kitabın sahifeleri üzerinde serî bir dolaşmaya başlıyor. çünkü onu bu kitapla alâkalandıracak bir mesele mevcut değildir. Binaenaleyh ilk iki üç sahifeden sonra bu ciddî eser asık suratli bir mürebbî gip onun karşısında canlanıyor. Ona sevgi değil bilâkis korku veriyor. Ben bu kitapı anlıyamıyacağım hükmüne varıyor ve kitap kapatılıyor. Fakat

bu teneffüs saati esnasında okumak daha doğrusu meşgul olmak istemektedir. Bunun için kütüphaneden çıkmak ta istemiyor. muhakkak bir şey okuyacak. Gazete veya mecmua okumağa teşebbüs ediyor. Masanın üzerinde renkli kapaklar sıralanmıştır. Bir tarafta mahzun uyuklayan ciddî bir sanat veya ilim mecmuasının sahifeleri henüz kesilmemiştir. Lâkin renkli resimleriyle gözü bir anda üzerine çeken magazinlerin sahifeleri parmaklar altında kalmaktan buruşmuştur. Nihayet bu renkli mecmuaların içindeki alâkabahş resimler üzerinde incelemeler kütüphanenin kapanma saatına kadar evam eder.

Artık kütüphanede takip ettiğimiz bu genç hakkında bir hüküm vermek kabildir :

Gençler okuyacağı kitap üzerinde evvelâ müteradittir. Sonra da kendi kafasını işletmeğe sevkedecek esere değil, o an için kendisini meşgul edecek esere sarılıyor.

Bn noksanı hiç olmazsa mektep kütüphanesinde telâfi etmek mümkündür. çünki burada kontrol daha çok mümkündür. Yetişmekte olan genç Nesil heykeltraşını elindeki çamur gibi mühtelif şekiller almağa müsaittir. Çamurun iyi bir şekil alabilmesi ise heykeltraşın maharetine bağlıdır. Genci her öğretmen kendi dersleri etrafında hazırlanmış en iyi eserlerle karşılaştırmak vazifesini de benimsemelidir. Bunun için de en iyi çare mektep kütüphanesinin ders öğretmenlerinin müsaadesiyle kitap vermesidir.. Bu suretle yukarıdan beri saydığımız her iki noksan da bir dereceye kadar telâfi edilmiş olacaktır.

Bir kere genç kütüphane salonunda ne okuyacağım diye bir tereddüt geçirmiyecektir. zira evelden alacağı kitabı tesbit etmiş ve sonra da kitabın mevzuğu hangi dersi alâkadar ediyorsa o dersin öğretmeninden bu kitabın okunabileceğine dair elinde bir de kâğıt getirmiş bulunacaktir.

Bu suretle alınan kitap öğretmenin müsaadesile okunacağı ve her öğretmenin esasen kendi sahasına ait kitapları kendi kütüphanesinden okumuş olması ve iyiyi kötüyü ayırmada talebeye nazaran katî bir üstünlük göstermesi itibarile de gence hiç korkmadan sunulabilecek bir kitap olacaktır.

İyi kitap mektep kütüphanesinden bu suretle seçildikten sonra talebe acaba eseri, ondan beklenen faydayı temin edecek şekilde okuyacak mıdır?

Bunun cevabını gelecek yazımda incelemeğe çalışacağım.

ANADOLU YAZICILARINI TANIYALIM

gösteriyor . . . „

KOCA TEPEDE (Eskişehir 17 Nisan 940, No : 166) O. A :

„ . . . Geçenlerde elime nefis bir şiir mecmuası geçti : Kokulu Çam. Yıllardır hakikî şiire hasret kalan dovdaklarım ormanlar koynundaki derelerin hazin şırıltısını, çamların; gölgesinde duyulan serinliği, ve kokusunu duyuran bu şiirler cidden güzeldi. Pastoral edebiyatımızın güzel mahsulları olan bu şiirler ağaç sevgisini telkin eden fikirlerle yoğurulmuş. İçerisinde didaktik parçalarda bulunan kitap bir boşluğu doldurmuştur . . . „

Sivas

Folkloru

Sivas'ın tarihî, içtimaî ziraî, kültürel durumlariyle Düğün. doğum gibi âdet ve ananelerini, Ata sözleri, Maniler. türküler. Ve Sivas büyükleriyle Sivas halk şairlerini ihtiva eden bu kıymetli eser, tam bir Folklor tetkikidir . . .

Yıllardanberi Folklor sahasındaki çalışmalariyle tanınan Vehbi Cem Aşkun büyük bir emek sarfederek bu değerli eseri meydana getirmiştir . . .

Sivas Halkevi adına hazırlanan bu eserin tabına başlanmıştır. Yalnız kâğıt buhranı münasebetiyle çok az basılmaktadır . .

Mesul ve Yayın Direktörü : Avukat A. Göze

Tertipeden : V. C. Aşkun F. K. Kalkancı

ABONE : Yıllığı - 100 Kuruş

Sivas—Kâmil Matbaası

Halkevleri Dergileri

HALKEVİNİN ADI	DERGİNİN ADI	KAÇ GÜNDE BİR ÇIKTIĞI
Adana	Görüşler	AYLIK
Afyon	Taşpınar	«
Amasya	Yeşilırmak	«
Antalya	Türk Akdeniz	İki Aylık
Bafra	Altınyaprak	«
Balıkesir	Kaynak	Üç Aylık
Bursa	Uludağ	«
Burdur	Burdur	«
Artivin	Çoruh	İki Aylık
Denizli	İnanç	AYLIK
Diyarbakır	Karacadağ	«
Elazığ	Altan	«
Eminönü	Yeni Türk	«
«	Halk Bilgisi Haberleri	«
Gazi Antep	Taşpınar	«
Kayseri	Erciyes	«
Eskişehir	Halkevi	«
Giresun	Aksu	«
İsparta	Ün	«
İzmir	Fikirler	Onbeş günlük
Kars	Duğuş	AYLIK
Konya	Konya	«
Manisa	Gediz	«
Mersin	İçel	«
Merzifon	Taşan	«
Milâs	Yeni Milâs	«
Muğla	Muğla	«
Niğde	Akpınar	«
Niksar	Ülker	«
Trabzon	İnan	«
Samsun	19 Mayıs	«
Sinop	Dranaz	«
Sivas	Dörteylûl	«
Urla	Ocak	İki Aylık
Yozgat	Bozok	Onbeş günlük
Zonguldak	Karaelmas	Üç Aylık

SİVAS KÂMİL MATBAASI — 1940